

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

National Office
Erasmus+ UA
erasmusplus.org.ua

APREI

**Міністерство освіти і науки України
Національний Еразмус+ офіс в Україні
Глухівський національний педагогічний університет
імені Олександра Довженка**

**Українська асоціація викладачів та дослідників європейської інтеграції
Національна академія державного управління при Президентові України
Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова**

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Матеріали всеукраїнського науково-методичного семінару

в рамках проекту Еразмус+ напряму ім. Жана Моне
621046-EPP-1-2020-1-UA-EPPJMO-MODULE
«Європейська політична інтеграція:
історична ретроспектива та сучасність»

15 грудня 2020 року

Глухів

With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

**Міністерство освіти і науки України
Національний Еразмус+ офіс в Україні
Глухівський національний педагогічний університет
імені Олександра Довженка
Українська асоціація викладачів та дослідників європейської інтеграції
Національна академія державного управління при Президентіві України
Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова**

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Матеріали всеукраїнського науково-методичного семінару

в рамках проекту Еразмус+ наряду ім. Жана Моне
621046-EPP-1-2020-1-UA-EPPJMO-MODULE
«Європейська політична інтеграція:
історична ретроспектива та сучасність»

15 грудня 2020 року

Глухів

УДК 378:327

Методика викладання європейської інтеграції. Матеріали всеукраїнського науково-методичного семінару. В рамках проекту Еразмус+ напрямку ім. Жана Моне 621046-EPP-1-2020-1-UA-EPPJMO-MODULE Європейська політична інтеграція: історична ретроспектива та сучасність. Глухів, 15 грудня 2020 р. / Упорядник: О. Чумаченко. Глухів, 2020. 135 с.

У збірнику опубліковані тези виступів учасників семінару, присвячені актуальним питанням застосування методів викладання європейської інтеграції та євроінтеграційних дисциплін, поєднання власних освітніх практик із зарубіжним досвідом, набуття практичних знань про педагогічні навички викладання широкого кола аспектів європейської інтеграції для різних категорій слухачів.

Матеріали подано в авторській редакції. За зміст, оприлюднені факти та поданий цифровий і статистичний матеріал відповідальність несуть автори.

**Ministry of Education and Science of Ukraine
National Erasmus+ Office in Ukraine
Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University
Ukrainian Association of Professors and Researchers of European Integration
(APREI)
National Academy for Public Administration under the President of Ukraine
National Pedagogical Dragomanov University**

TEACHING METHODS OF THE EUROPEAN INTEGRATION

Proceedings of the All-Ukrainian scientific-methodical seminar

in the framework of the Erasmus+ Jean Monnet Project
621046-EPP-1-2020-1-UA-EPPJMO-MODULE
European Political Integration:
Historical Retrospective and Nowadays

December 15, 2020

Hlukhiv

Teaching Methods of the European Integration. Proceedings of the All-Ukrainian scientific-methodical seminar. Within the Erasmus+ project 621046-EPP-1-2020-1-EN-EPPJMO-MODULE European political integration: historical retrospective and nowadays. Hlukhiv, December 15, 2020 / Arranged by: O. Chumachenko. Hlukhiv, 2020. 135 p.

The collection contains abstracts of the seminar participants' speeches on topical issues of teaching methods of the European integration issues, combining their own educational practices with foreign experience, gaining practical knowledge of pedagogical skills for teaching various aspects of European integration for different categories of listeners.

Proceedings are submitted in the author's edition. The authors are responsible for the content, published facts and submitted digital and statistical material.

ЗМІСТ

Авхутська С.О.

Розвиток медіаосвіти у вищій школі в контексті європейської інтеграції..... 9

Бескорса О. С., Гаврілова Л.Г.,

Цифрова освітня комунікація: виклики сьогодення 12

Боделан М. В., Кебал К. Ю.

Едьютейнмент: інноваційні методики навчання та викладання... 17

Волошина О.В.

Креолізований текст як засіб наочності та активізації пізнавальної діяльності майбутніх педагогів..... 23

Головка О.С.

Філософський діалог як метод демократизації вищої освіти..... 28

Гриценко А.П.

Особливості фахової підготовки майбутніх учителів історії в умовах європейської інтеграції..... 33

Дячок С.О.

Педагогічні навички викладання літератури у профільній школі в умовах євроінтеграції..... 39

Заволодько Г.Е., Семенець В.В., Свид І.В.

Модернізація вищої технічної освіти з використанням інноваційних методів викладання..... 43

Задворний С. І.

Європейська культурна спадщина у контексті туристичної освіти: освітньо-програмовий вимір..... 48

Зенченко А.В., Заремський М.Й.

Польський месіонізм як підґрунтя зародження українського національного відродження..... 51

Ищенко А.А.

Вивчення біологічної та біоорганічної хімії у контексті сучасних уявлень з хімічної безпеки..... 55

Kaliuzhna S.V.

European integration: historical background and theoretical models..... 59

Кузишин А.В.

Євроінтеграційна компонента в курсах політико-географічного спрямування..... 64

*Заволодько Г.Е.,
кандидат технічних наук, доцент
Харківського національного університету радіоелектроніки*
*Семенець В.В.,
доктор технічних наук, професор, ректор
Харківського національного університету радіоелектроніки*
*Свид І.В.,
кандидат технічних наук, доцент,
завідувач кафедри мікропроцесорних технологій і систем
Харківського національного університету радіоелектроніки*

МОДЕРНІЗАЦІЯ ВИЩОЇ ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ З ВИКОРИСТАННЯМ ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДІВ ВИКЛАДАННЯ

Цифровий розвиток та інтеграція України в Європейський цифровий простір має на увазі поліпшення цифрових навичок молоді та суспільства, в цілому, для підвищення рівня зайнятості населення та ефективного використання цифрових можливостей. Стрімкий розвиток технологій диктує цілу низку нових професій, які акумулюють як технічні аспекти, так і володіння інформаційно-комунікаційними технологіями (ІКТ). Сучасна технічна освіта повинна адаптуватись до вимог сучасності та появи нових професійних компетенцій.

Як показують результати проведеного «Європейським центром з розвитку професійної освіти дослідження професійних умінь і професій» дослідження, для того щоб йти в ногу з цифровою економікою, недостатньо просто підвищувати комп'ютерну грамотність. Професії, які передбачають високий рівень навичок у сфері ІКТ, у великій мірі залежать від фахівців, які вміють вирішувати проблеми, вчитися, адаптуватися, застосовувати нові методи і технології, а також володіють глибокими технічними знаннями [1]. Цифрові технології сприяють поступовим змінам у практиках навчання і викладання; однак вони не гарантують якісні показники. Для закріплення прогресу і забезпечення масштабів необхідно

переглянути свої організаційні стратегії, щоб підвищити їх здатність до інновацій і використовувати весь потенціал цифрових технологій і контенту.

Платформа DigCompOrg може використовуватися, в цьому випадку, для управління процесом самоаналізу на шляху до комплексної інтеграції та ефективного впровадження сучасних методик навчання. Структура DigCompOrg складається з семи ключових елементів і 15 піделементів, загальних для всіх секторів освіти. Також існує можливість додавання елементів і піделементів для конкретних секторів. Для кожного з елементів і піделементів DigCompOrg був розроблений ряд дескрипторів (всього 74). Елементи, піделементи і дескриптори DigCompOrg представлені у вигляді сегментів кола з акцентом на їх взаємозв'язок і взаємозалежність.

Рамка цифрової компетентності вчителя DigCompEdu орієнтована на вчителів та викладачів усіх рівнів освіти та визначає 6 елементів і 22 піделементи, у рамках яких визначається компетентність вчителя і передбачає шестирівневу (A1-C1) модель, призначену для оцінки рівня цифрової компетенції. Це стимулює професійний розвиток викладачів, обмін найкращими практиками щодо методів викладання і навчання, створення високоякісної технічної освіти з урахуванням вимог промисловості. Проект «dComFra – Digital competence framework for Ukrainian teachers and other citizens» (Project Number: 598236-EPP-1-2018-1-LT-EPPKA2-SBHE-SP) запрограмою ERASMUS+ впроваджує методику підвищення цифрових компетентностей.

Рамка цифрової компетентності DigComp 2.1 розбиває базові цифрові навички та компетентності на п'ять сфер: 1) інформаційна грамотність та даних, включаючи керування контентом; 2) спілкування та співпраця, та участь у суспільстві; 3) створення цифрового контенту, включаючи етичні принципи; 4) безпека; 5) розв'язання проблем. Всього передбачено 21 компетенція, ступінь володіння якими оцінюється за вісьмирівневою шкалою. Компетенції описані у вигляді результатів навчання і містять приклади їх використання. Колесо цифрової компетентності – візуалізоване у вигляді пелюсткової діаграми, включає сегменти цифрової

компетентності, що тісно пов'язані практично з усіма галузями життєдіяльності, як здатність: піклуватись як про фізичне, психічне, емоційне здоров'я; зберігати, формувати та організовувати інформацію в е-виді безпечно з відповідними рівнями доступу; пошуку цифрової інформації, навігації, сортування; будувати соціальні відносини; критичної оцінки цифрової інформації; здійснення самостійних рішень; активної участі у цифровому середовищі; використовувати технологій сумісної роботи; взаємодіяти через цифрові платформи; створювати, компіювати та змінювати контент у різних цифрових форматах; використовувати сучасні технології, опановувати нові цифрові можливості; змінювати чи створювати цифрові продукти; налаштовувати програми та пристрої; розуміння діючих законів та ліцензій; управляти особистою інформацією в Інтернеті; ідентифікувати та захищати конфіденційні права, авторські права.

На відміну від загальної освіти, формування фахової технічної компетенції та її підвищення вимагає комбінації загальних і теоретичних знань з практичними вміннями та знаннями особливостей фаху, які застосовуються в спеціалізованому контексті щодо вимог ринку праці в цілому [2]. Для розвитку системи вищої освіти, особливо в умовах карантину потрібно: інфраструктура, зв'язок та цифрове обладнання; ефективне планування та розвиток цифрового потенціалу, включаючи сучасні організаційні можливості; компетентні в цифрових технологіях викладачі, студенти та навчальний персонал; високоякісний навчальний контент, зручні для користувача інструменти та безпечні платформи, що поважають конфіденційність та етичні стандарти [3].

Підвищення цифрових навичок та компетенцій для цифрової трансформації вимагає від учасників освітнього процесу: базові цифрові навички та компетенції з раннього дитинства; цифрову грамотність, включаючи аналіз достовірності інформації; інформаційно-комунікаційні навички; розуміння інтелектуальних технологій; передові та фахові цифрові навички та інше. Що, у подальшому, забезпечить цифрову трансформацію суспільства.

Задля забезпечення цифрового навчання необхідно впровадження та вдосконалення цифрових навичок, за допомогою таких кроків: професійний розвиток викладачів, навчально-допоміжного персоналу та інших освітніх працівників; збільшення доступних стажувань/курсів для здобувачів освіти (ЗО) щодо підвищення цифрових компетентностей. Для організації цього процесу в умовах карантину потрібні додаткові апаратно-програмні комплекси [4] і web-ресурси, які дадуть змогу надати доступ до навчального обладнання ЗО) та викладачам. Така організація освітнього процесу можлива за умови підвищення цифрових компетенцій усіх учасників процесу.

Проведений аналіз апаратно-програмного забезпечення лабораторної бази кафедри мікропроцесорних технологій і систем (МТС) Харківського національного університету радіоелектроніки (ХНУРЕ) показав можливість реалізації віддаленого доступу до лабораторних макетів. З осіннього семестру 2020-2021 навчального року на кафедрі МТС розгорнуто лабораторії з підтримкою віддаленого доступу до обладнання (онлайн лабораторія) [5]. Лабораторне заняття проводяться за допомогою платформи Moodle (dl.nure.ua), відеоконференції в Google Hangouts Meet і віддаленого доступу до апаратно-програмному комплексу лабораторії кафедри МТС (ПК; відеокамера, лабораторний макет і осцилограф з підключенням до ПК). Для віддаленого доступу до ПК в лабораторіях ЗО і викладачами використовується пакет програмного забезпечення TeamViewer. Налаштування обладнання лабораторії та супровід лабораторної роботи забезпечується навчально-допоміжним персоналом кафедри. Це дозволяє завантажувати проекти в лабораторні макети дистанційно і бачити результати їх роботи на моніторі комп'ютера за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення. Така організація освітнього процесу забезпечує отримання регламентованих результатів навчання та можлива тільки за наявності відповідних цифрових компетенцій.

Стрімкий розвиток сучасного цифрового суспільства потребує у першу чергу, відповідний рівень розвитку цифрової вищої технічної освіти. Запропоновано основні складові структурної схеми цифрових

компетенцій щодо організації цифрової віддаленої технічної лабораторії. Показано необхідність впровадження та розвитку фахових цифрових технічних компетенцій. Організація онлайн лабораторії для проведення занять дозволяє здобувачам освіти отримати навички роботи з апаратно-програмними засобами, практичні навички роботи з програмування мікроконтролерів, вимірювальною технікою і забезпечує отримання додаткових фахових навичок та цифрових компетенцій щодо віддаленої роботи з обладнанням. Запропонована методика проведення лабораторних занять відповідає основним запитам сучасної вищої освіти та дозволяє реалізувати відповідні фахові цифрові технічні компетенції.

Список джерел та літератури

1. Brolpito A. Digital skills and competence, and digital and online learning [Електронний ресурс] *European Training Foundation*. 2019. URL: https://eufordigital.eu/wp-content/uploads/2019/09/DSC-and-DOL_0.pdf.
2. Rauner F. Practical Knowledge and Occupational Competence. *European Journal of Vocational Training*. 2007. (40.1). С. 52–66.
3. Цифрова адженда України – 2020 («Цифровий порядок денний» – 2020). Концептуальні засади (версія 1.0). [Електронний ресурс] *Торговопромислова палата України* URL: <https://uccr.org.ua/uploads/files/58e78ee3c3922.pdf>.
4. Заволодько Г.Е., Касилов О.В. Інтерактивні засоби в онлайн-освіті. *Цифрова платформа: інформаційні технології в соціокультурній сфері*. 2020. №3.1 С. 11–21.
5. Семенець В. В., Свид І. В., Зубков О. В., Воргуль О. В., Бойко Н. В., Чумак В. С. Методичні та технічні аспекти реалізації онлайн лабораторії з проектування пристроїв. *Збірник матеріалів II форуму «Автоматизація, електроніка та робототехніка. Стратегії розвитку та інноваційні технології» до 90-річчя ХНУРЕ*. Харків, ХНУРЕ, 2020. С. 45-48.

